Tulevaisuusvaliokunnalle

Ohjeistus: *Valiokunta pyytää teitä kiteyttämään lausunnossanne 1-3 työn tulevaisuuden haastetta tai näkökulmaa, joiden ymmärtämistä pidätte Suomen tulevaisuuden kannalta keskeisenä, mutta joihin ei vielä liity merkittävää tai riittävää julkista keskustelua.*

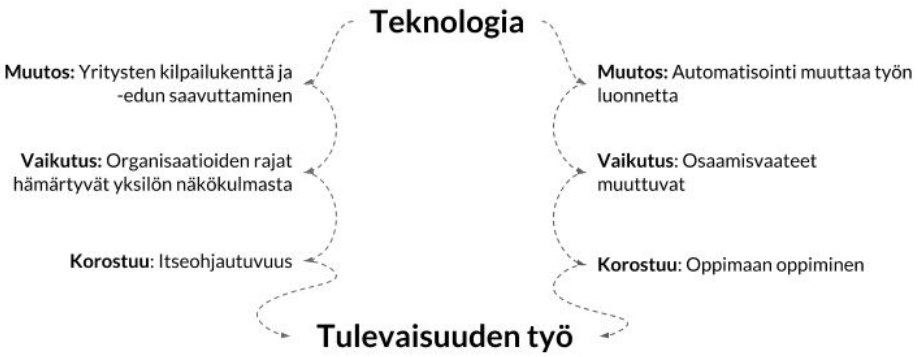

1. Miten tukea työn muutosta kohti itseohjautuvuutta?

Tausta: Yritysten kilpailuetu tulee elämään jatkossa vielä isommassa myllerryksessä kuin missä se on aikaisemmin elänyt. Teknologian kiihtyvä kehitys ei pelkästään vauhdita teknologian edelläkävijöitä vaan avaa samalla ovia uusille tulijoille. Siinä missä aikaisemmin strategista kilpailuetua pystyttiin kehittämään suljettujen ovien takana, teknologinen osaaminen oli vaikeammin saatavissa ja teknologian hyödyntäminen oli hitaampaa, mikä puolestaan vaikeutti markkinoille pääsyä uusien toimijoiden näkökulmasta. Nykyään markkinoille pääsyn esteitä ei samalla tavalla pysty tekosynnyttämään, muun muassa tiedon määrän ja saatavuuden noustessa sekä jakamis- ja alustatalouden nousun myötä.

Yritykset, koosta tai markkinaosuudesta riippumatta, tulevat olemaan enemmissä määrin alttiita uusille pienemmille kilpailijoille - ja päinvastoin. Teknologian saatavuus, helppokäyttöisyys ja modulaarisuus[1] tulevat kasvamaan, jolloin ns. siiloutunut, vaikkakin kovatasoinen mutta yksiulotteinen osaaminen ei välttämättä enää tuo samalla tavalla pitkäikäistä turvaa - eikä siiloutuneen työvoiman kasvattaminen kilpailuetua. Freelance-tyyppinen työ tulee lisääntymään ja yritysten tulee pystyä johtamaan paljon monimuotoisempaa ja yksilöllisyyttä korostavaa työvoimaa - ja rakentamaan organisaatioistaan helposti ja nopeasti muokattavia.

[1] Modulaarisuus eli palvelu/tuote/organisaatio on pilkottavissa osiin ja koostuu itsenäisistä kokonaisuuksista, joita voi kehittää, korvata ketterämmin ja liittää yhteen tilanteen vaatimalla tavalla.

Työn näkökulmasta: Tämä johtaa siihen, että odotusarvo työlle muuttuu - yksilöiltä tullaan odottamaan enemmän kykyä johtaa omaa työtään ja ja kehittää itseään sekä yritystä, jolle hetkellisesti myy/lainaa omaa osaamistaan, oman vastuualueensa kautta. Poikkitieteellinen ymmärrys korostuu entry-positiosta lähtien ja jatkuva muutosprosessi organisaatioissa tulee enemmissä määrin osaksi perusarkea. Yrityksissä haasteeksi, ja toisaalta mahdollisuudeksi, nousee se miten päätöksentekoa saadaan hajautettua mahdollisimman lähelle yksilöä, eli sitä oikeaa asiantuntemusta mutta samaan aikaan kehitettyä strategista kilpailuetua joka säilyy yrityksellä kun yksilö siirtyy lainaamaan osaamistaan seuraavalle yritykselle.

Haaste: Tämä turbulentti ympäristö, huonosti johdettuna ja tuettuna, voi johtaa yksilön kannalta syrjäytymiseen, ennenaikaiseen työkyvyttömyyteen ja eriarvoistumiseen (osaamisen ja sitä kautta myös toimeentulon näkökulmasta). Toisaalta haasteen ratkaisemiseksi on yhtälailla tärkeää miettiä, miten auttaa yrityksiä ja johtoa tunnistamaan globaalilla kilpailukentällä vaadittava muuntautumiskyky ja osaamisportfolion johtaminen yksilön näkökulmasta.

2. Uudenlainen oppiminen: miten ohjata yksilö ei-kuratoidulle oppimispolulle ja varmistaa valmiudet tulevaisuuden työhön?

Tausta: Sitä mukaa kun teknologia mahdollistaa rutiininomaisten manuaalisten prosessien automatisoinnin, yksilöille avautuu uusia mahdollisuuksia ajatella ja kehittää työtään ja osaamistaan. Teknologian ei tarvitse korvata ihmisiä vaan ennen kaikkea nostaa heidät uudelle tasolle. Luovaa, kompleksista, tunneälyä ja empatiaa ja jatkuvaa oppimista vaativan työn osuus tulee mahdollisesti kasvamaan ja em. taitoja voi jatkossa kehittää entistä helpommin ja ketterämmin, iästä tai koulutustausta riippumatta. Teknologia avaa yksilölle mahdollisuuksia - mutta nostaa samalla vaateita työmarkkinoilla. Osaamisen kehittämistä edistäviä “operaattoreita” tulee olemaan tarjolla enemmissä määrin, ja nimenomaan sen tutun ja turvallisen akkreditoidun akateemisen ympäristön ulkopuolella. Yksilön on mahdollista kehittää osaamistaan yksityisen puolen (vs. julkinen) “osaamisoperaattorien” tarjonnan kautta, joka tulee vahvassa kytköksessä sekä tämän että huomisen päivän työhön.

Työn näkökulmasta: Verkkokurssit, kuratoidun ja ei-kuratoidun informaation saatavuus ja osaamisen jakamistalous ruokkivat sitä että sekä teknologista että muuta poikkitieteellistä osaamista ja ymmärrystä tullaan odottamaan työelämässä, vaikka se yksilön valitsema akateeminen polku sitä ei sisältäisikään. Yksilöllinen ammatillinen identiteetti ei välttämättä enää rakennu akateemisen polun ja pitkien työsuhteiden kautta vaan individualistisen ajattelun päälle, jossa yksilöltä saatetaan odottaa enemmissä määrin osaamisensa modulaarista tuotteistamista ja onnistuneita projekteja sitoutuneisuuden sijaan.

Haaste: Oppimaan oppiminen tarttuu ihmiseen vahvemmin varhaiskasvatuksessa ja peruskoulussa. Tulisiko myöhemmän vaiheen koodaamis-, yrittäjyyskurssien sekä uudelleenkouluttautumismahdollisuuksien lisäksi pyrkiä panostamaan enemmissä määrin siihen, että nämä asenteet ja taidot tarttuvat matkaan jo pienestä pitäen. Miten auttaa yksilöä analysoimaan jatkossa omaa osaamistaan ja ohjata hänet ei-kuratoidulle oppimispolulle?